

RIGORÓZNÍ POPIS BIISOTROPNÍCH A BIANISOTROPNÍCH PROSTŘEDÍ VE VZTAHU K ELIPSOMETRICKÝM MĚŘENÍM MUELLEROVY MATICE

Daniel Vala, 2020

KONSTITUČNÍ RELACE

Condon-Fedorov

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= \hat{\varepsilon} \mathbf{E}_0 + \frac{1}{c} i \hat{\alpha} \mathbf{H}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0 - \frac{1}{c} i \hat{\alpha}^T \mathbf{E}_0\end{aligned}$$

Pomocné
vztahy

$$\begin{aligned}\hat{\varepsilon} &= \varepsilon_0 \hat{\varepsilon}_r \\ \hat{\mu} &= \mu_0 \hat{\mu}_r \\ c &= \frac{1}{\sqrt{\varepsilon_0 \mu_0}}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= (\hat{\varepsilon} + i \varepsilon_0 \mathbf{G}^\times) \mathbf{E}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0\end{aligned}$$

Born-Landau

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \mathbf{E}_0 = 0$$

Vlnová rovnice (CF)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

Vlnová rovnice (BL)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \approx \left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

Efekt druhého řádu

Aproximace platná, je-li
efekt chirality malý

VLNOVÁ ROVNICE

Condon-Fedorov

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= \hat{\varepsilon} \mathbf{E}_0 + \frac{1}{c} i \hat{\alpha} \mathbf{H}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0 - \frac{1}{c} i \hat{\alpha}^T \mathbf{E}_0\end{aligned}$$

Pomocné
vztahy

$$\begin{aligned}\hat{\varepsilon} &= \varepsilon_0 \hat{\varepsilon}_r \\ \hat{\mu} &= \mu_0 \hat{\mu}_r \\ c &= \frac{1}{\sqrt{\varepsilon_0 \mu_0}}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= (\hat{\varepsilon} + i \varepsilon_0 \mathbf{G}^\times) \mathbf{E}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0\end{aligned}$$

Born-Landau

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \mathbf{E}_0 = 0$$

Vlnová rovnice (CF)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

Vlnová rovnice (BL)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \approx \left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

Efekt druhého řádu

Aproximace platná, je-li
efekt chirality malý

RIGORÓZNÍ POPIS

Condon-Fedorov

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= \hat{\varepsilon} \mathbf{E}_0 + \frac{1}{c} i \hat{\alpha} \mathbf{H}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0 - \frac{1}{c} i \hat{\alpha}^T \mathbf{E}_0\end{aligned}$$

Pomocné
vztahy

$$\begin{aligned}\hat{\varepsilon} &= \varepsilon_0 \hat{\varepsilon}_r \\ \hat{\mu} &= \mu_0 \hat{\mu}_r \\ c &= \frac{1}{\sqrt{\varepsilon_0 \mu_0}}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\mathbf{D}_0 &= (\hat{\varepsilon} + i \varepsilon_0 \mathbf{G}^\times) \mathbf{E}_0 \\ \mathbf{B}_0 &= \hat{\mu} \mathbf{H}_0\end{aligned}$$

Born-Landau

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \mathbf{E}_0 = 0$$

Vlnová rovnice (CF)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

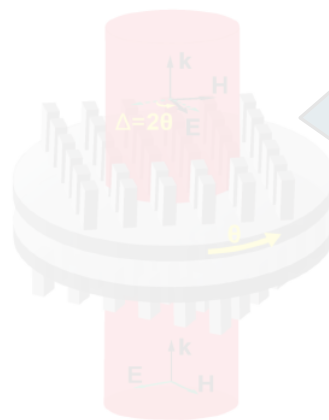
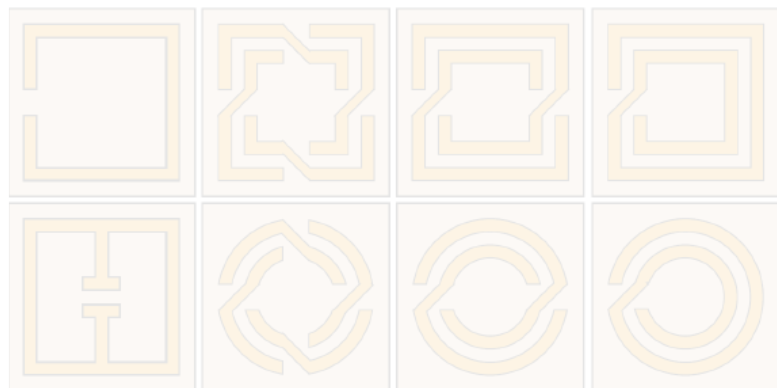
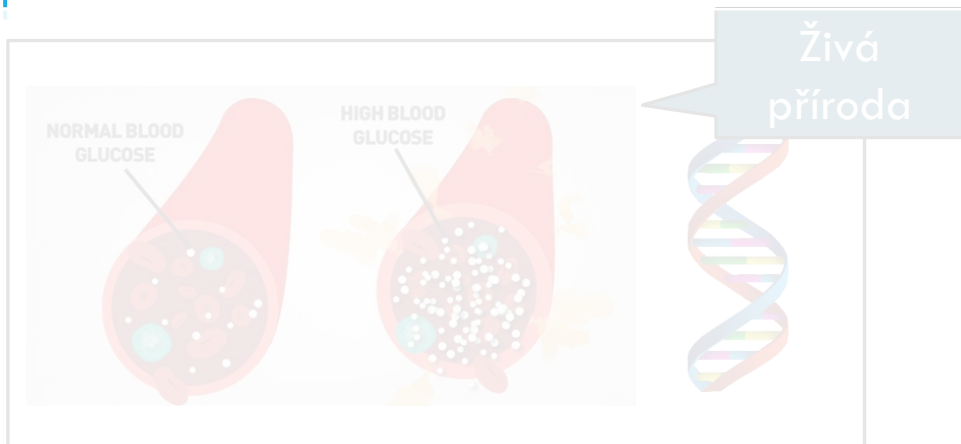
Vlnová rovnice (BL)

$$\left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i \left(\hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right) - \hat{\alpha} \hat{\mu}_r^{-1} \hat{\alpha}^T \right] \approx \left[\hat{\varepsilon}_r + \mathbf{N}^\times \hat{\mu}_r^{-1} \mathbf{N}^\times + i (\hat{g} \mathbf{N})^\times \right]$$

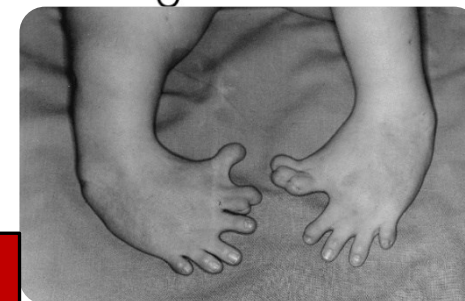
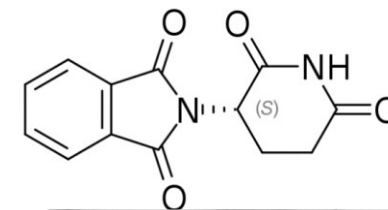
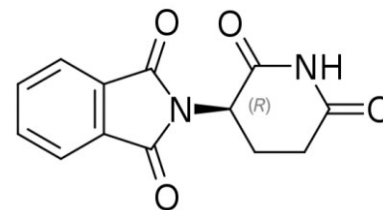
Člen chirality druhého
řádu

Aproximace platná, je-li
efekt chirality malý

CHIRALITA KOLEM NÁS

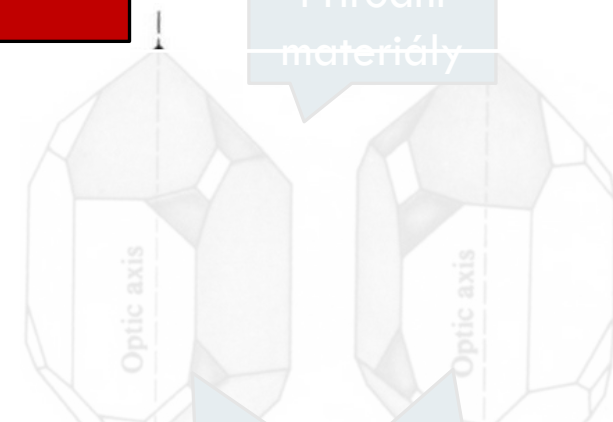

Metamateriály určené pro generaci a kontrolu polarizovaného záření v THz oblasti

Nutnost kontroly, regulace a přísných testů na poli farmakologie a biomedicíny

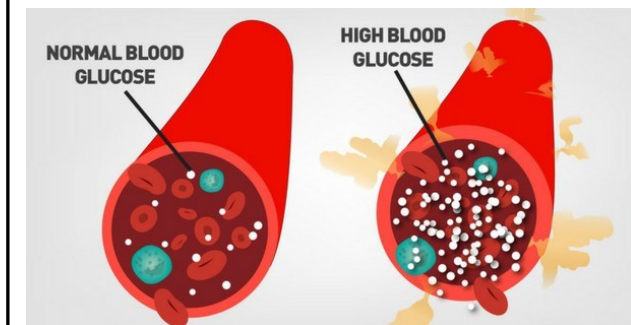
Přírodní materiály

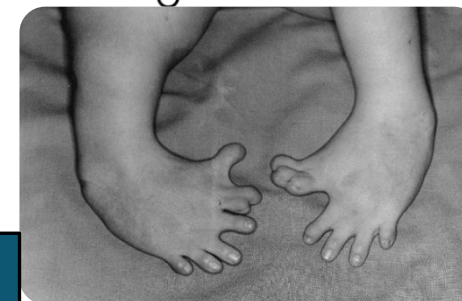
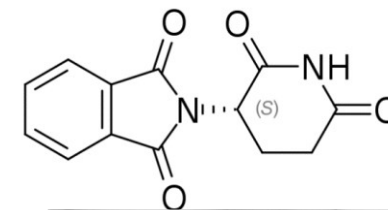
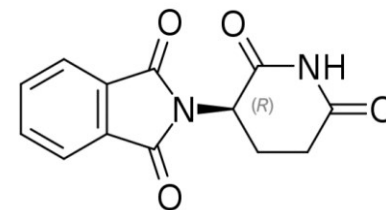
Pravotočivý křemen

Levotočivý křemen

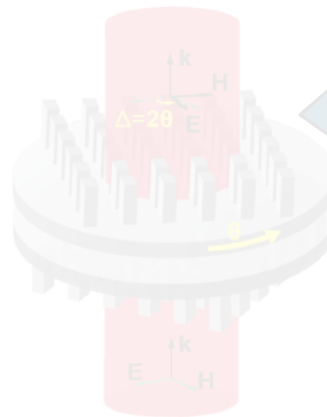
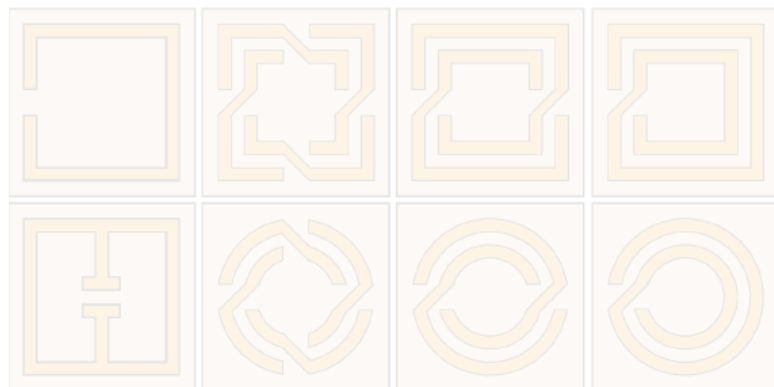
CHIRALITA KOLEM NÁS

Živá
příroda

Nutnost kontroly, regulace a
přísných testů na poli farmakologie
a biomedicíny

Metamateriály
určené pro
generaci a
kontrolu
polarizovaného
záření v THz
oblasti

Přírodní
materiály

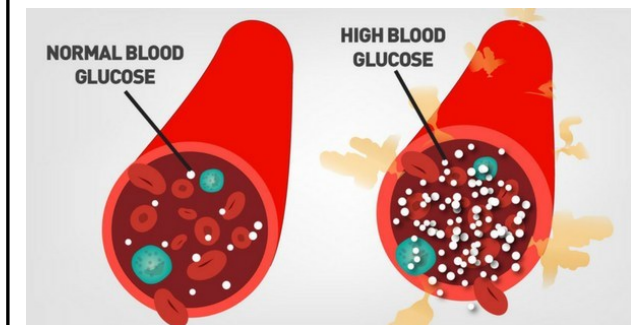

Pravotočivý
křemen

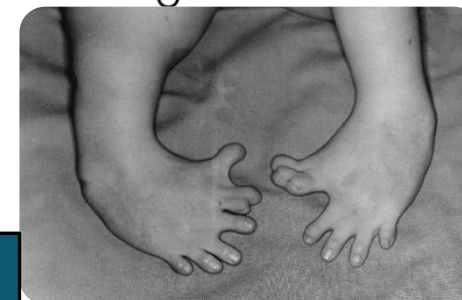
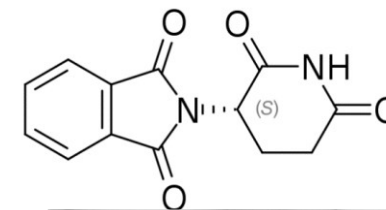
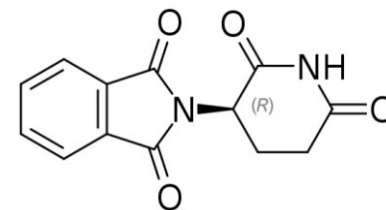

Levotočivý
křemen

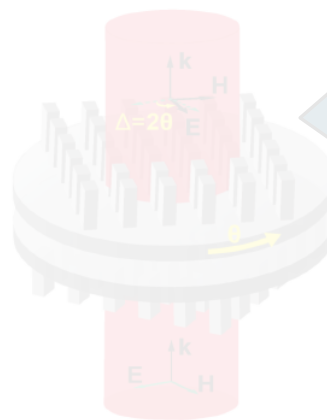
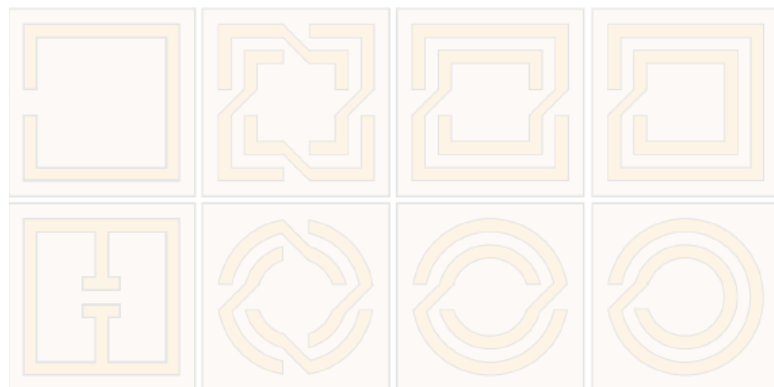
CHIRALITA KOLEM NÁS

Živá
příroda

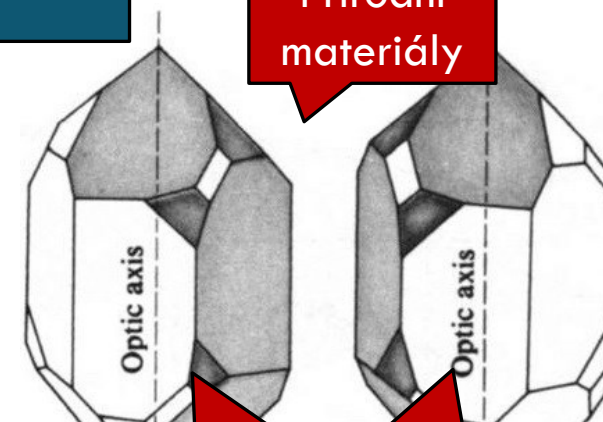

Nutnost kontroly, regulace a
přísných testů na poli farmakologie
a biomedicíny

Metamateriály
určené pro
generaci a
kontrolu
polarizovaného
záření v THz
oblasti

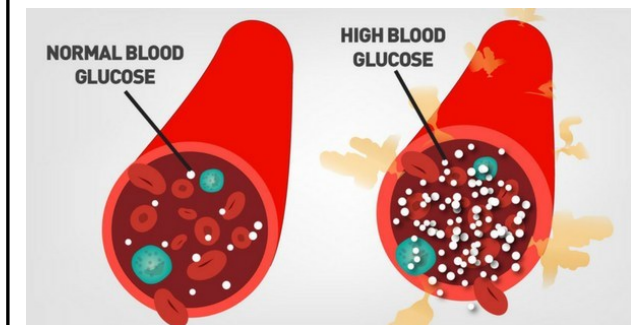
Přírodní
materiály

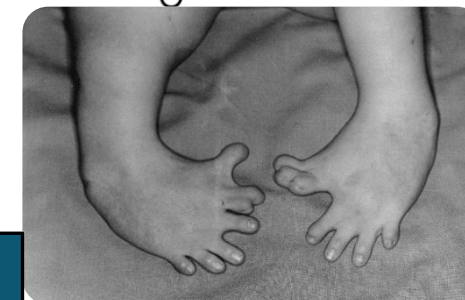
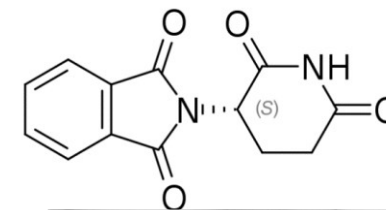
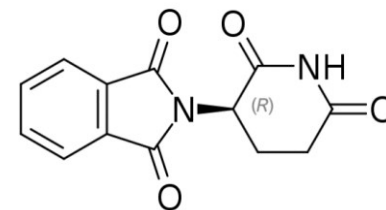
Pravotočivý
křemen

Levotočivý
křemen

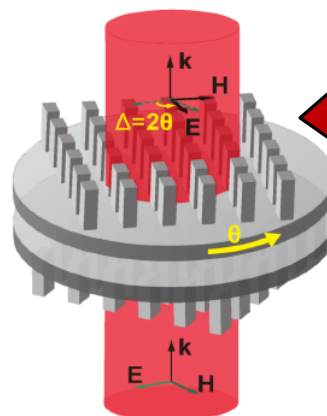
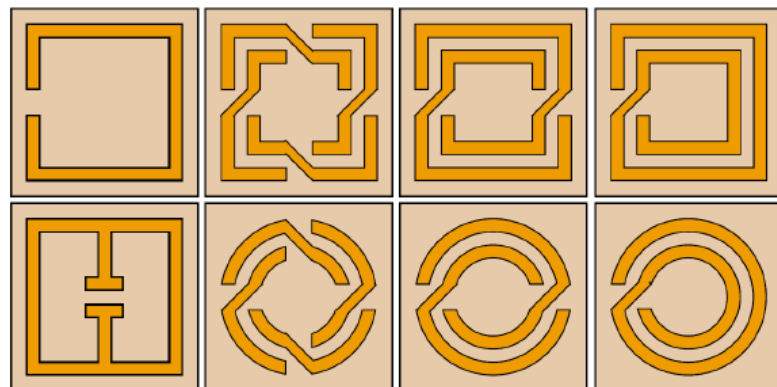
CHIRALITA KOLEM NÁS

Živá
příroda

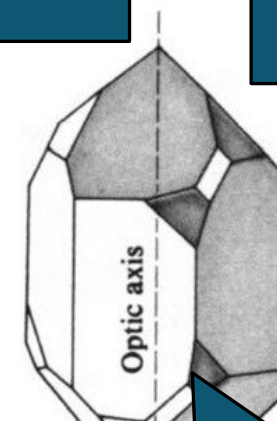

Nutnost kontroly, regulace a
přísných testů na poli farmakologie
a biomedicíny

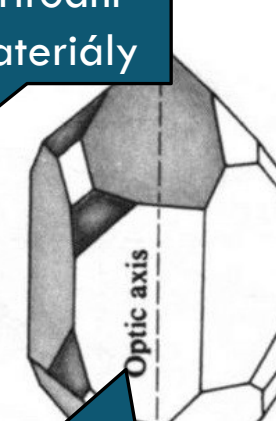

Metamateriály
určené pro
generaci a
kontrolu
polarizovaného
záření v THz
oblasti

Přírodní
materiály

Pravotočivý
křemen

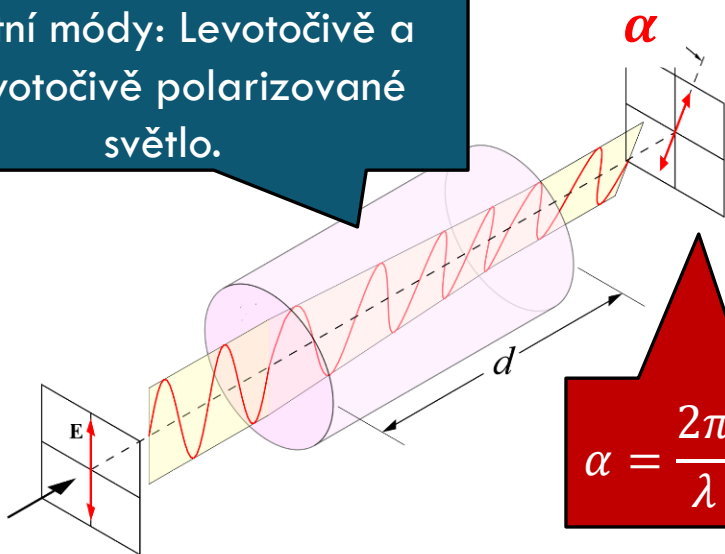
Levotočivý
křemen

NOVÁ METODA MĚŘENÍ CHIRALITY KAPALIN

Standartní polarimetry

- Polarimetry pracující na **jediné vlnové délce** (nejčastěji Na lampa, 589 nm).

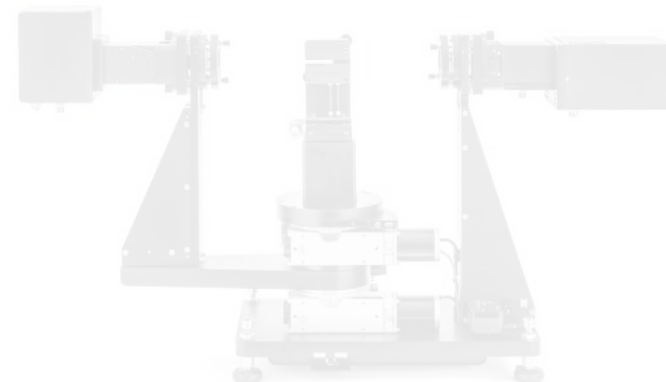
Vlastní módy: Levotočivě a pravotočivě polarizované světlo.

$$\alpha = \frac{2\pi}{\lambda} (n_L - n_R) d$$

Nový přístup: Polarimetrie Muellerovy matice

- **Široký spektrální rozsah** (193–1700 nm)
- Velmi rychlé měření
- Vysoká přesnost
- Absolutní určení úhlu rotace roviny polarizovaného světla ($\alpha + 2k\pi$)

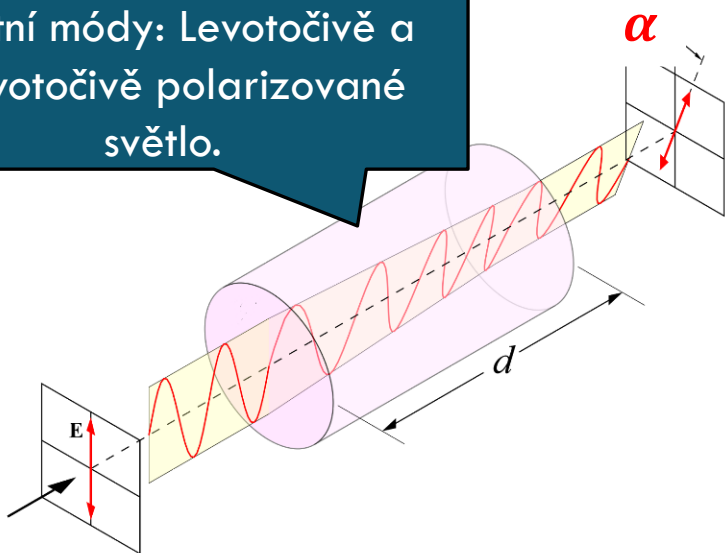

NOVÁ METODA MĚŘENÍ CHIRALITY KAPALIN

Standartní polarimetry

- Polarimetry pracující na jediné vlnové délce (nejčastěji Na lampa, 589 nm).

Vlastní módy: Levotočivě a pravotočivě polarizované světlo.

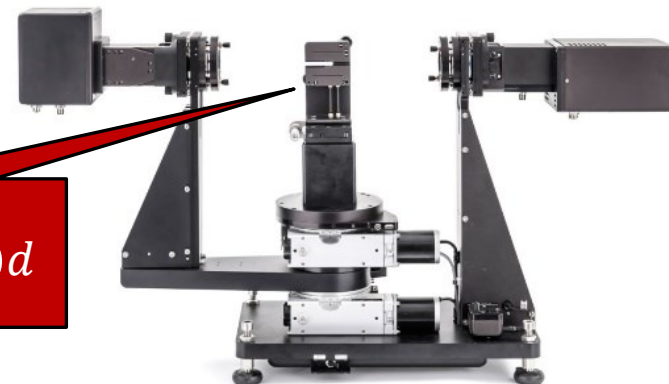

Nový přístup:

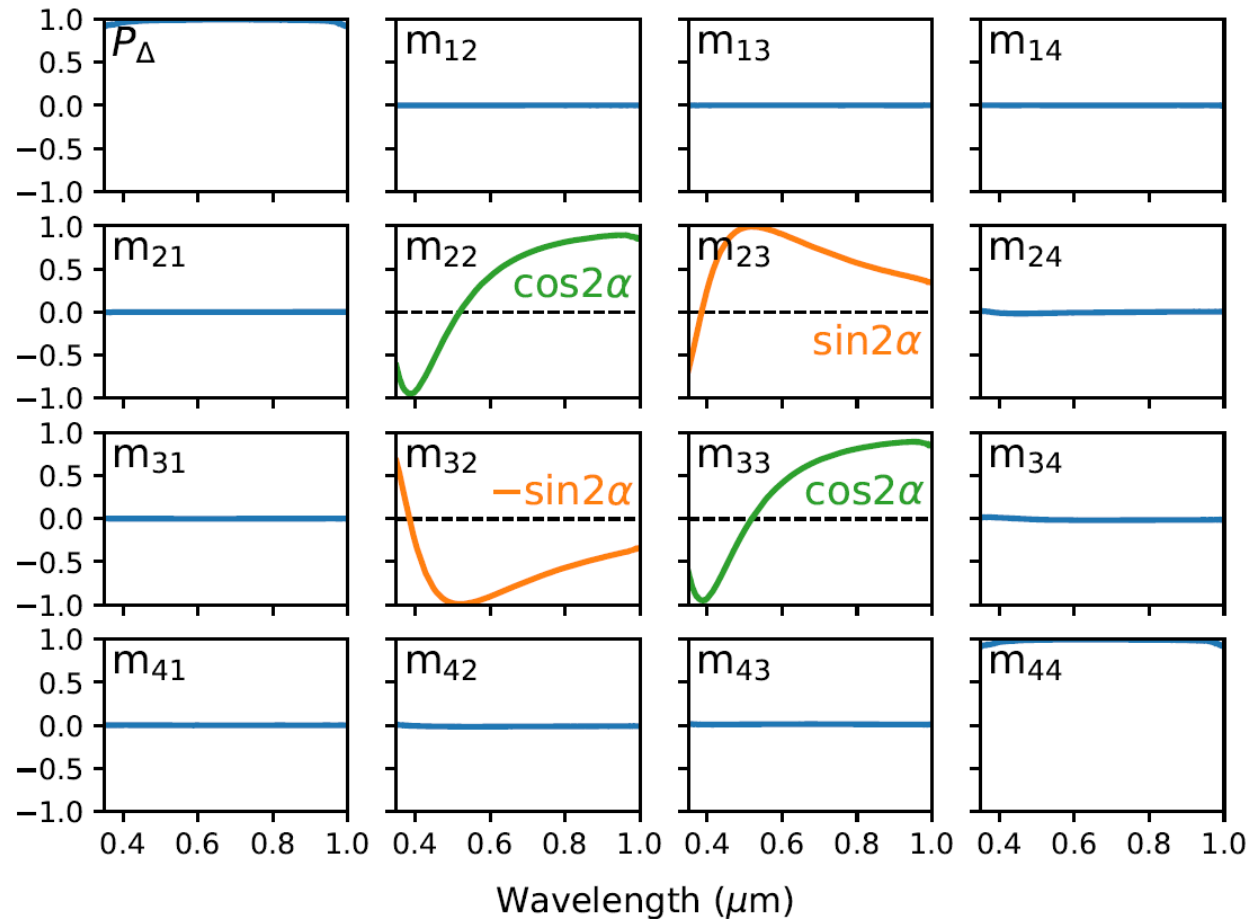
Polarimetrie Muellerovy matice

- **Široký spektrální rozsah** (193–1700 nm)
- Velmi rychlé měření
- Vysoká přesnost
- Absolutní určení úhlu rotace roviny polarizovaného světla ($\alpha + 2k\pi$)

$$\alpha = \frac{2\pi}{\lambda} (n_L - n_R) d$$

MUELLEROVA MATICE CHIRÁLNÍCH KAPALIN

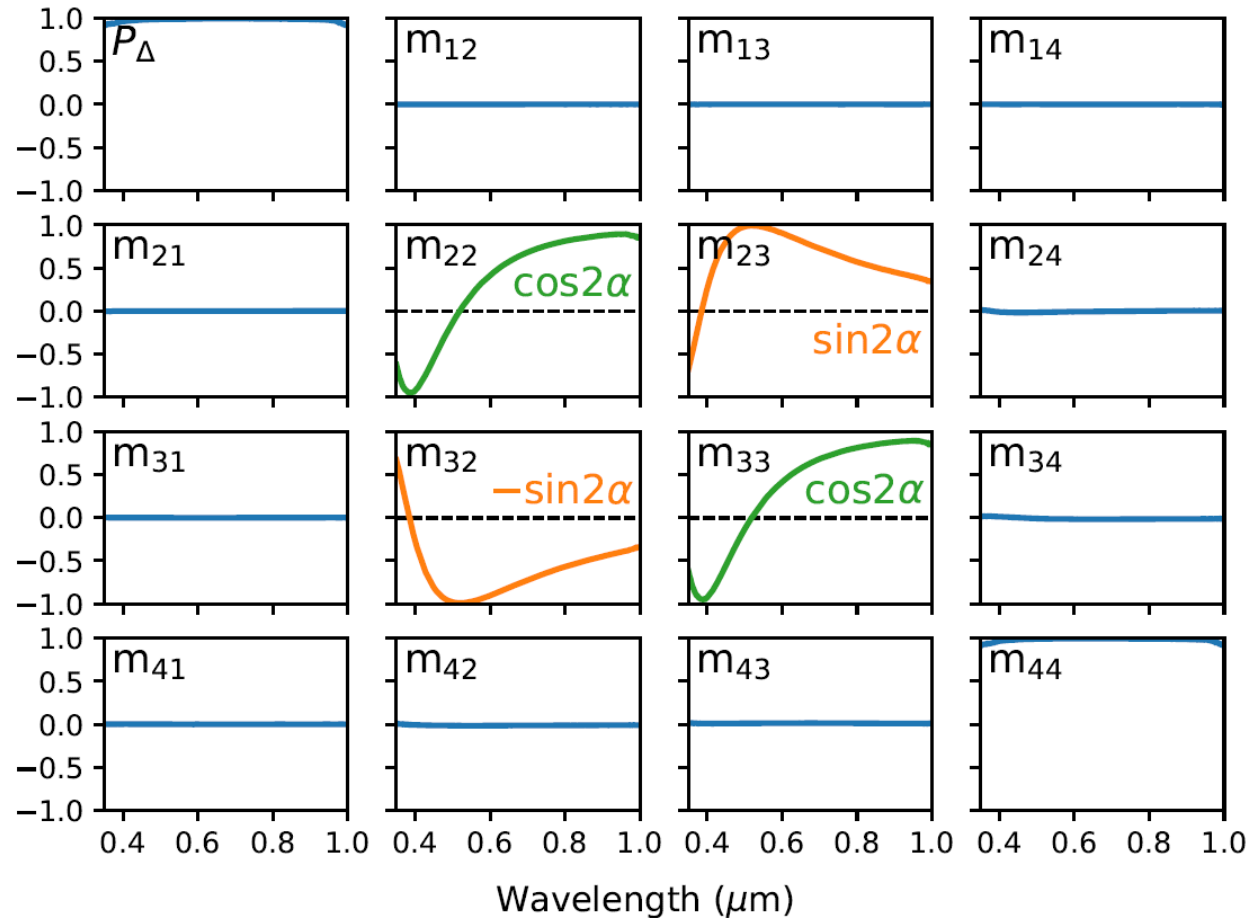

$$\mathbf{M} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \cos 2\alpha & \sin 2\alpha & 0 \\ 0 & -\sin 2\alpha & \cos 2\alpha & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

- Spektrální měření:
určení $\alpha + 2k\pi$

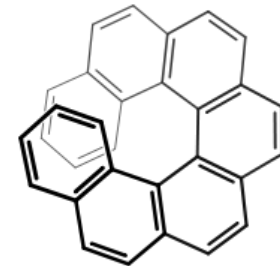
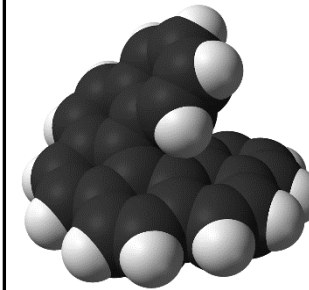

MUELLEROVA MATICE CHIRÁLNÍCH KAPALIN

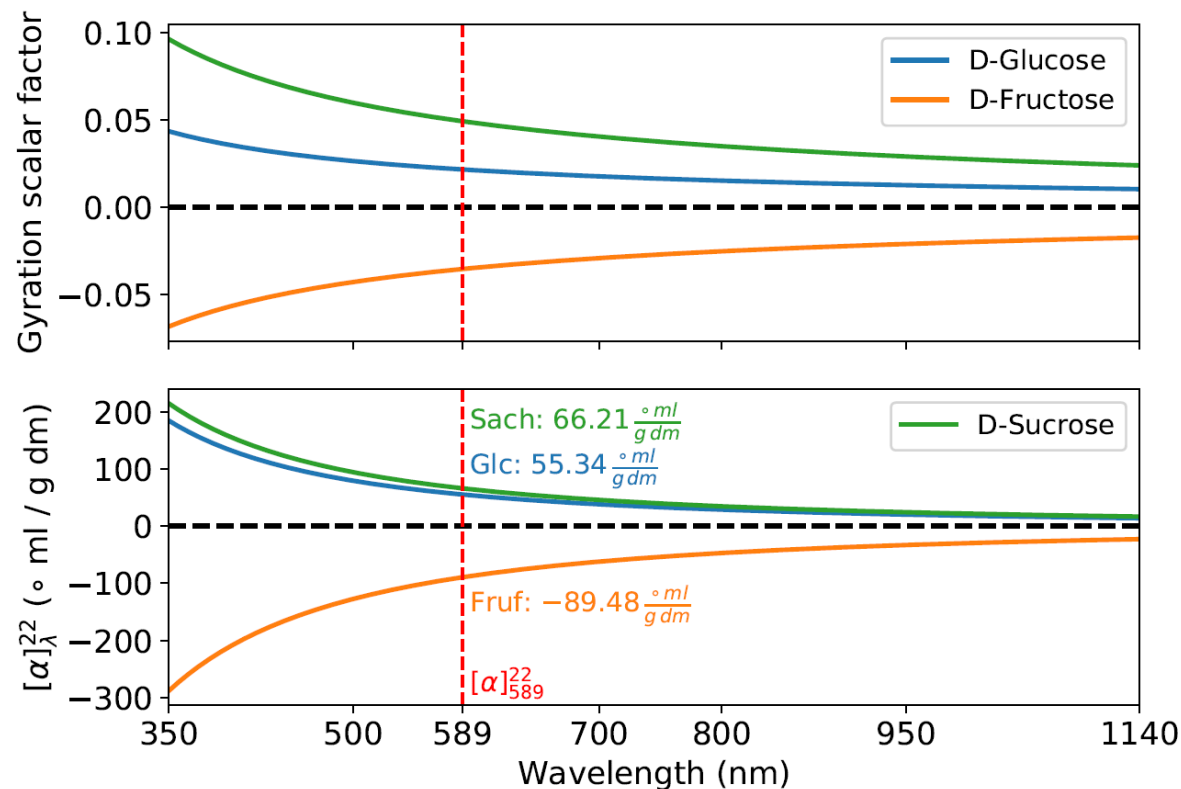
$$\mathbf{M} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \cos 2\alpha & \sin 2\alpha & 0 \\ 0 & -\sin 2\alpha & \cos 2\alpha & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

- Spektrální měření:
určení $\alpha + 2k\pi$

$$[\alpha]_{\lambda}^T \sim 9600 \frac{^{\circ}\cdot\text{ml}}{\text{g}\cdot\text{dm}} \text{ (HEL13)}$$

SPECIFICKÁ STÁČIVOST

$$\alpha_{\text{obs}} = \frac{\pi G}{2n\lambda}$$

$$G(\lambda) = \frac{A_i \lambda^3}{(\lambda^2 - B_i^2)^2}$$

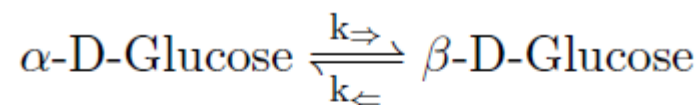
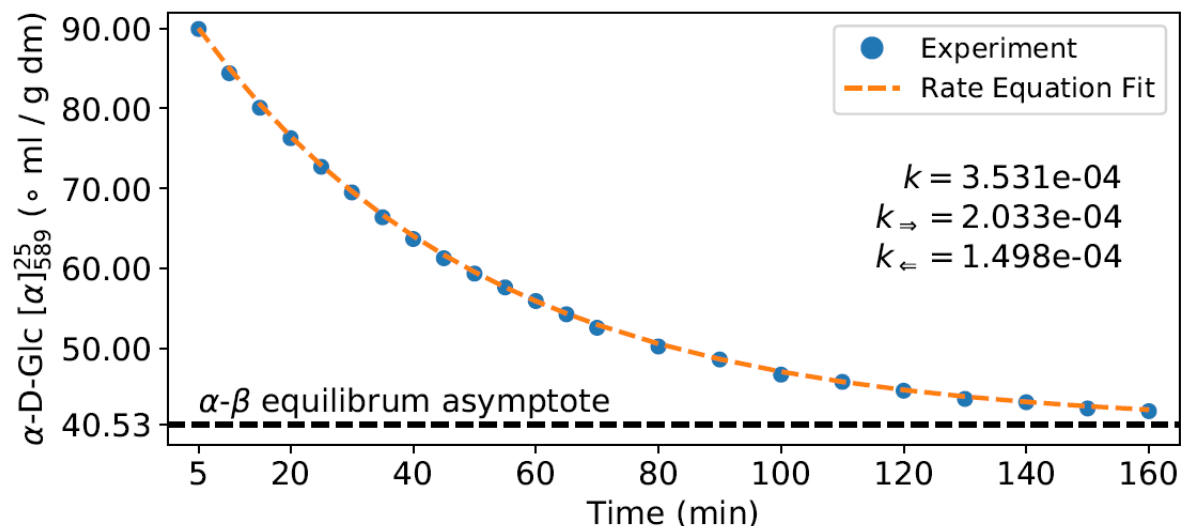
$$n^2(\lambda) = 1 + \sum_{i=1}^N \frac{A_i \lambda^2}{\lambda^2 - B_i^2}$$

Roztok (0.25 M)	Disp. Model	Tab. [1]
D-(+)-Glc	55.34	52.70
D-(-)-Fruf	-89.48	-92.00
D-(+)-Sach	66.21	66.37

[1] Rumble, J. R. *CRC Handbook of Chemistry and Physics*, 2020, 101. ed.

Vala, Mičica, Postava, Pištora. *Optical activity temperature-dependent measurements of chiral solutions using Mueller matrix spectroscopic ellipsometry*. Proc. SPIE 10976, 21. CPS, 2018

KINETIKA MUTAROTACE

$$\frac{d[\alpha]}{dt} = (k_{\Rightarrow} + k_{\Leftarrow})[\alpha] + k_{\Leftarrow}[\alpha]_0$$

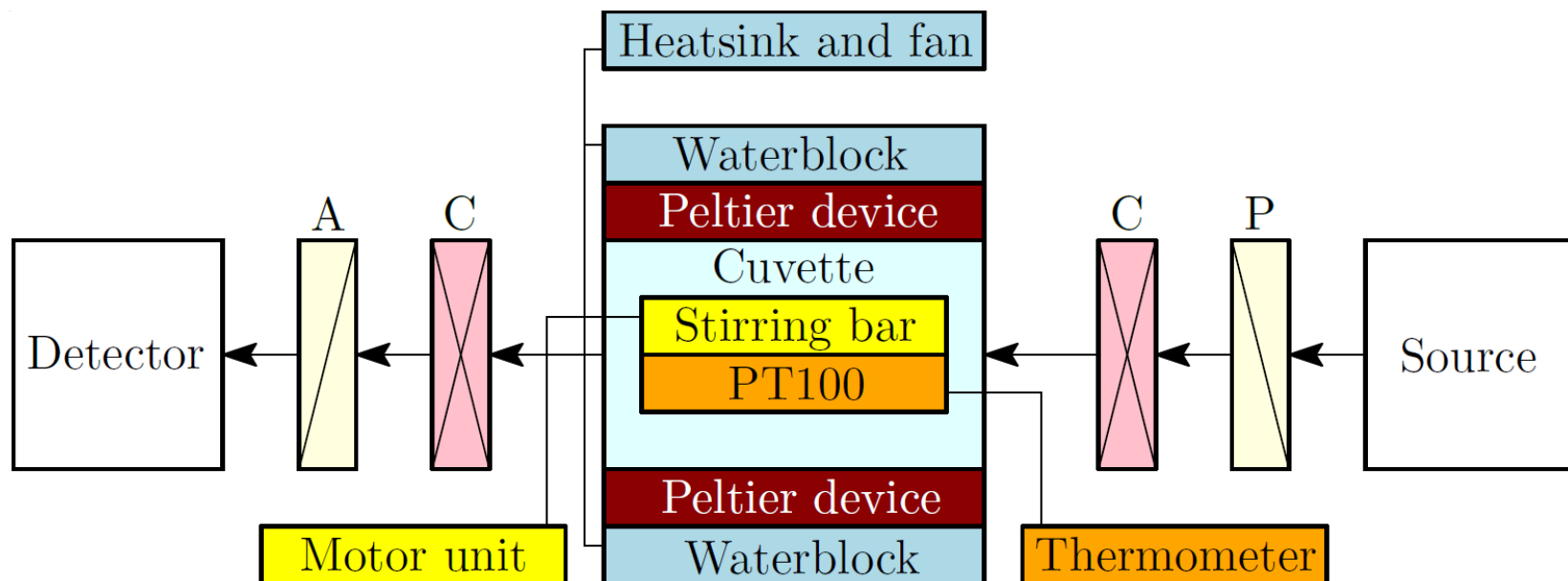
$$[\alpha] = [\alpha]_{\text{eq}} + ([\alpha]_0 - [\alpha]_{\text{eq}}) e^{-kt}$$

$$k_{\Leftarrow} = \frac{[\alpha]_{\text{eq}}}{[\alpha]_0} k \quad k_{\Rightarrow} = \left(1 - \frac{[\alpha]_{\text{eq}}}{[\alpha]_0}\right) k$$

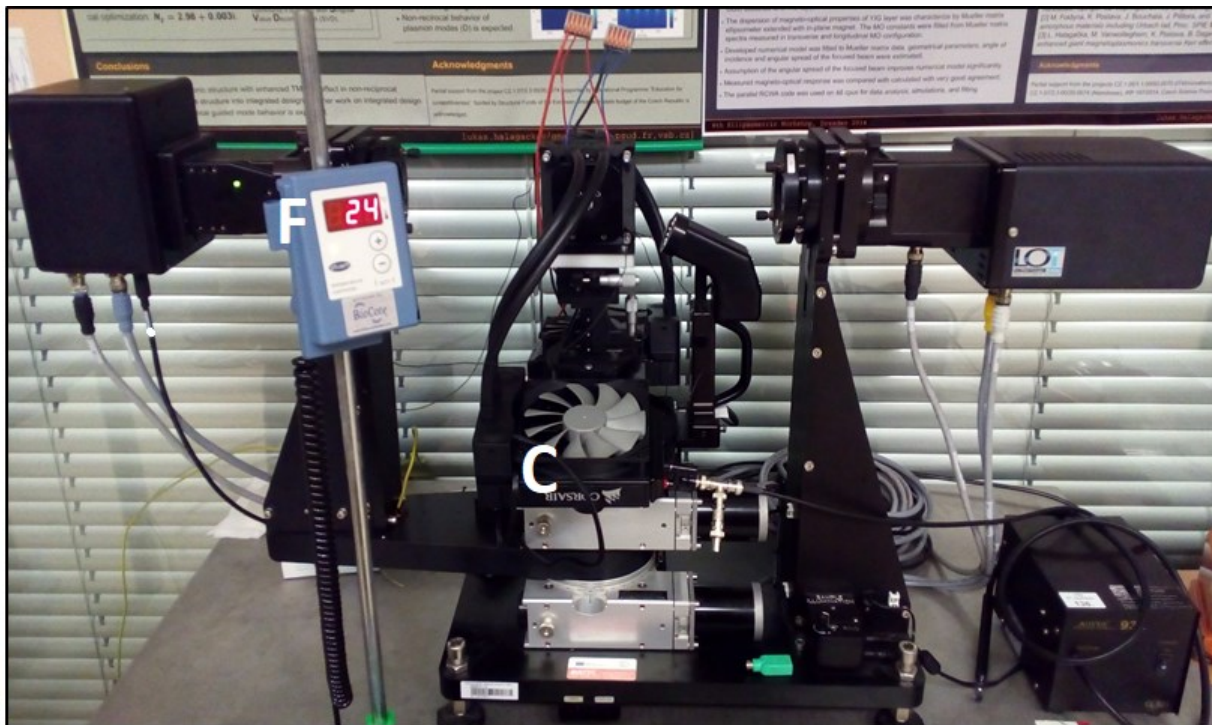
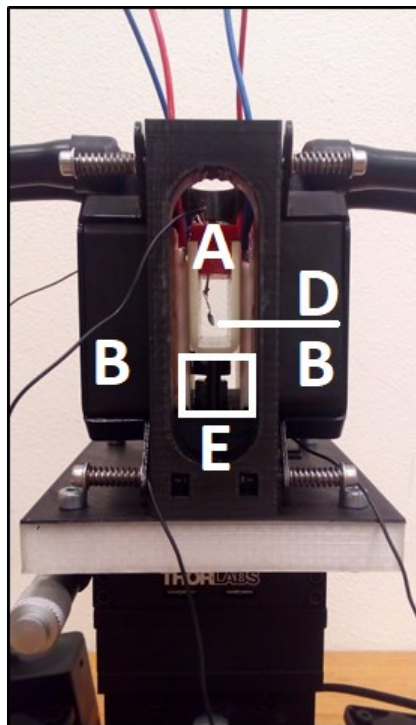
Konstanta (s^{-1})	Tato práce	Kendrew [2]	Lin [3]
k	$3.531 \cdot 10^{-4}$	$2.473 \cdot 10^{-4}$	$7.670 \cdot 10^{-5}$
$k_{\Rightarrow}$ (dopředná)	$2.033 \cdot 10^{-4}$	$9.028 \cdot 10^{-5}$	$2.760 \cdot 10^{-5}$
$k_{\Leftarrow}$ (zpětná)	$1.498 \cdot 10^{-4}$	$1.570 \cdot 10^{-4}$	$4.910 \cdot 10^{-5}$

[2] Kendrew et al. *Proc. R. Soc. London A.* vol. 176, 1940

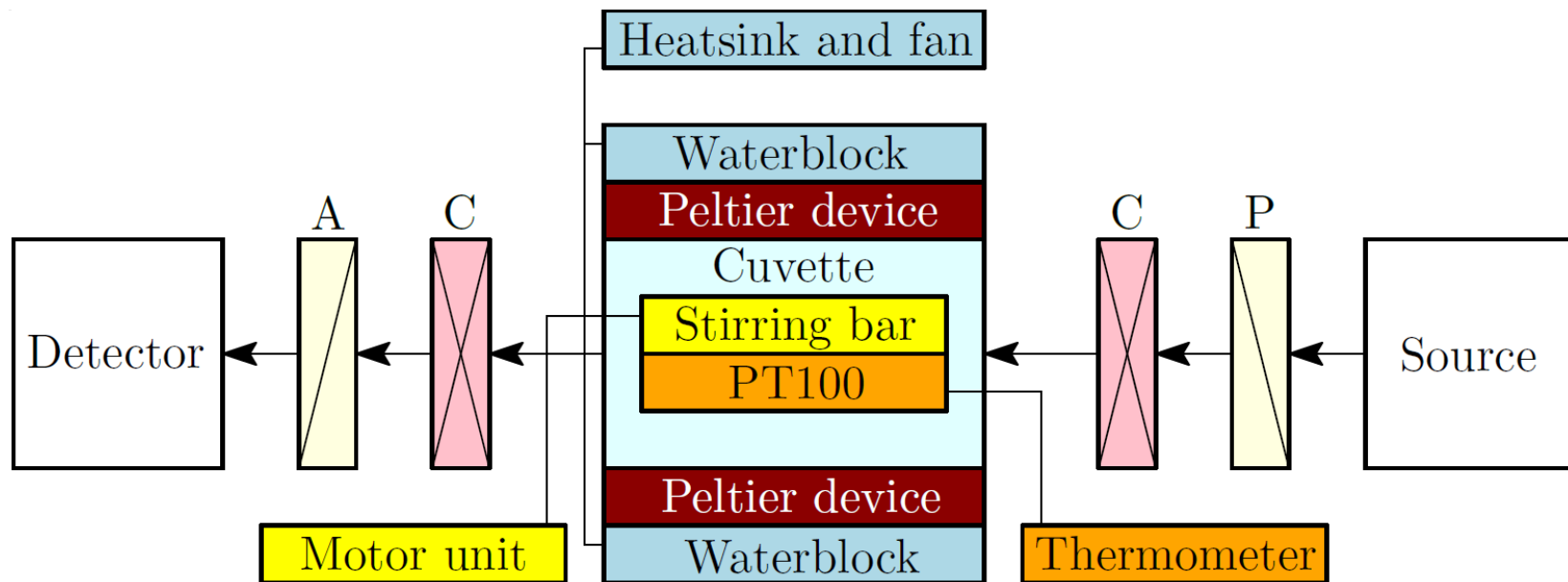
[3] Lin et al. *J. Phys. Chem. A.* vol. 114, 2010

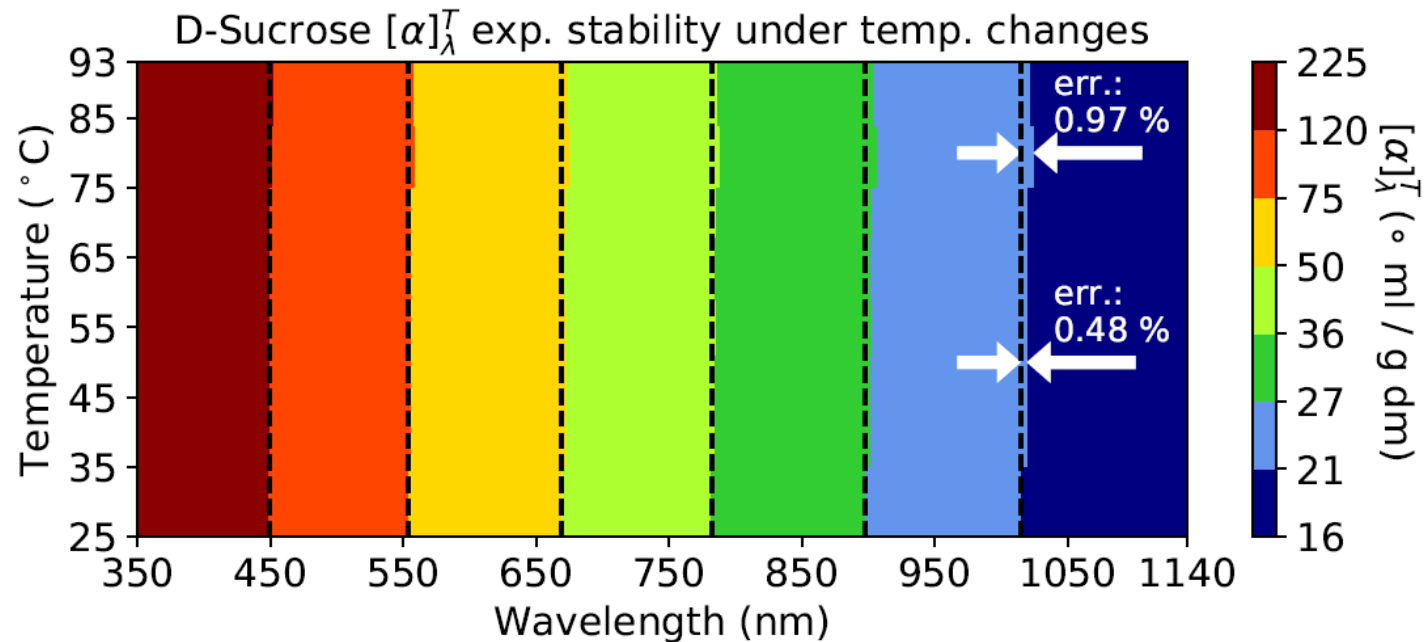
TEPLOTNÍ ZÁVISLOST OPTICKÉ AKTIVITY

- A** – Kuveta
- B** – Peltierovy články s vodním chlazením
- C** – Ventilátory chlazení
- D** – PT100 teplotní čidlo
- E** – Motor míchadla
- F** – Teploměr

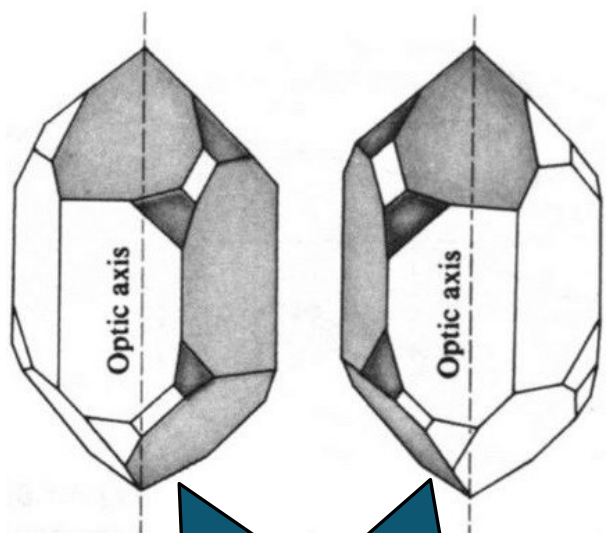
TEPLOTNĚ ZÁVISLÁ MĚŘENÍ

Vysoká stabilita

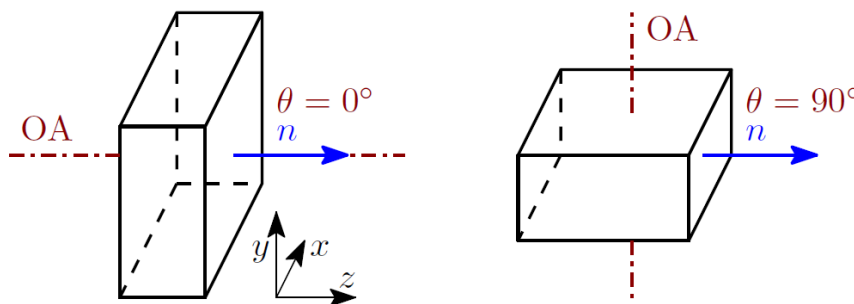
- Nepřesnosti vzniklé v netěsnostech kyvety
- Stabilita měření více než 99 %**

CHIRALITA KŘEMENNÝCH FÁZOVÝCH DESTIČEK

Pravotočivý
křemen

Levotočivý
křemen

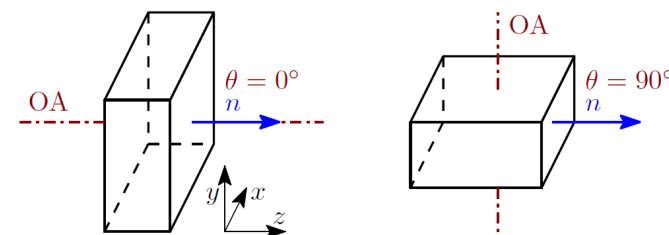
$$\left(\epsilon + \mathbf{m}^\times \mathbf{m}^\times + i [\mathbf{g}\mathbf{m}]^\times - \alpha \alpha^T \right) \mathbf{E} = 0$$

- Výpočet vlastních módů na základě **Condonova-Fedorova přístupu**

Fedorov, F. I. *Теория гиротропии. (Theory of gyrotropy)*. 1963

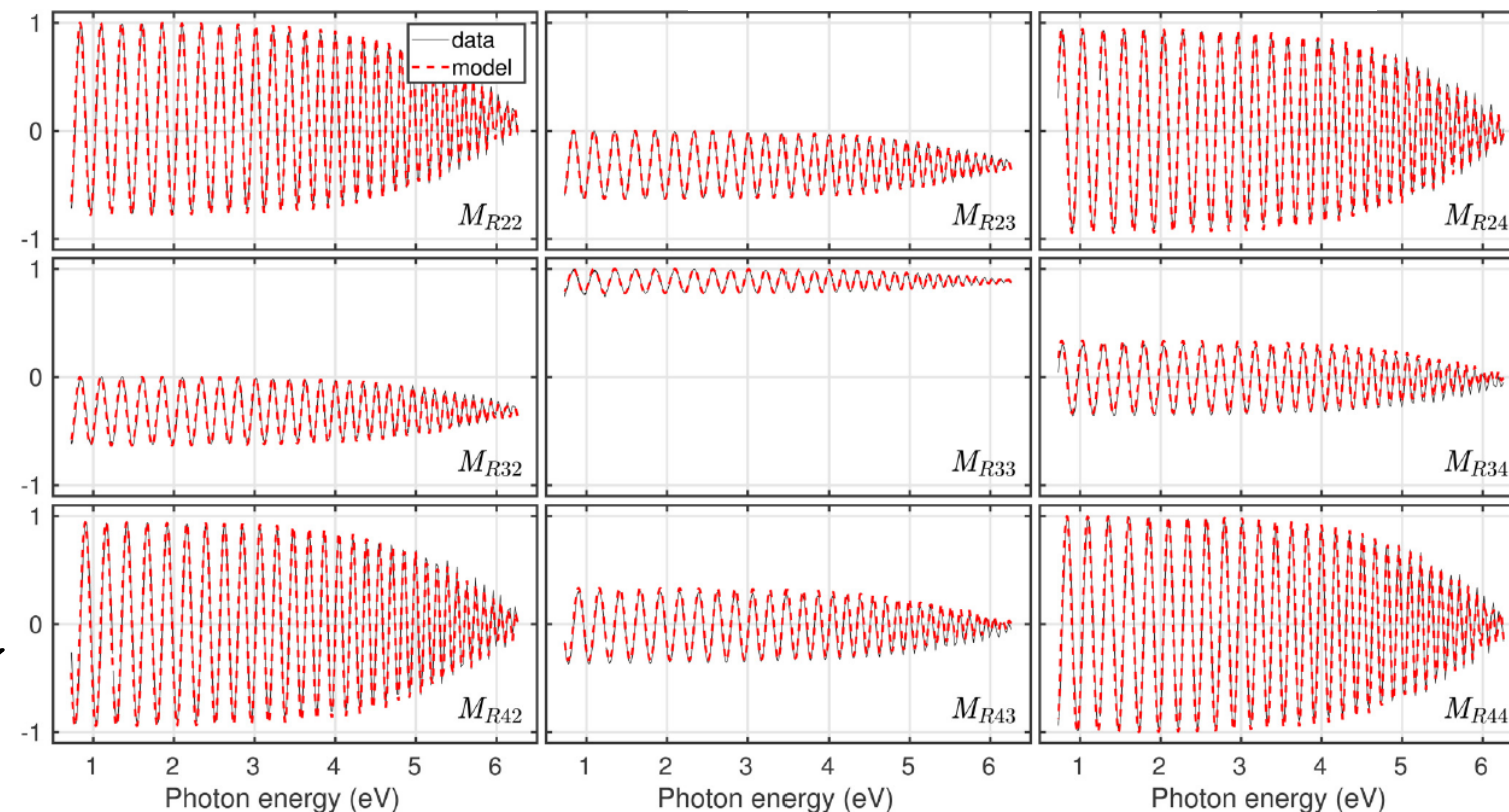
- Vliv konfigurace experimentu na **projev chirality v uniaxiálním materiálu**

MODEL MUELLEROVY MATICE

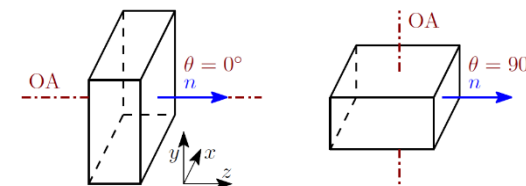
- Model Muellerovy matice standartního **lineárního retardéru**
- Vliv konečné šířky monochromátoru
- **Určení absolutního retardačního úhlu a azimutu destičky**

Spolupráce s průmyslovým podnikem Meopta Přerov

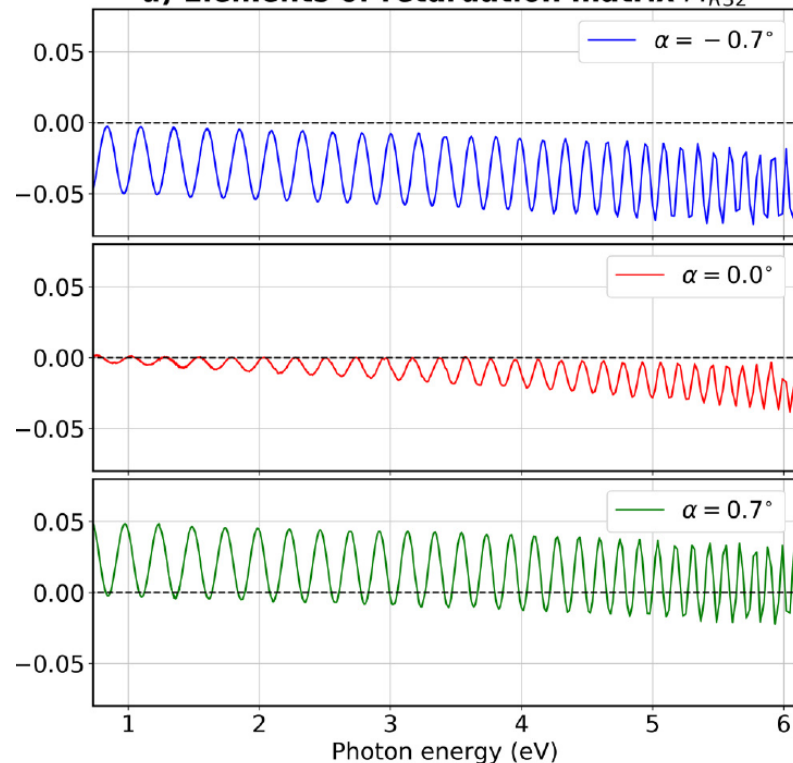

Koleják, **Vala**, Postava, Provazníková, Pištora. *Mueller matrix ellipsometry of waveplates for control of their properties and alignment* J. Vac. Sci. Technol. B, 38(1), 2020

CHIRALITA VE FÁZOVÝCH DESTIČKÁCH

a) Elements of retardation matrix M_{R32}

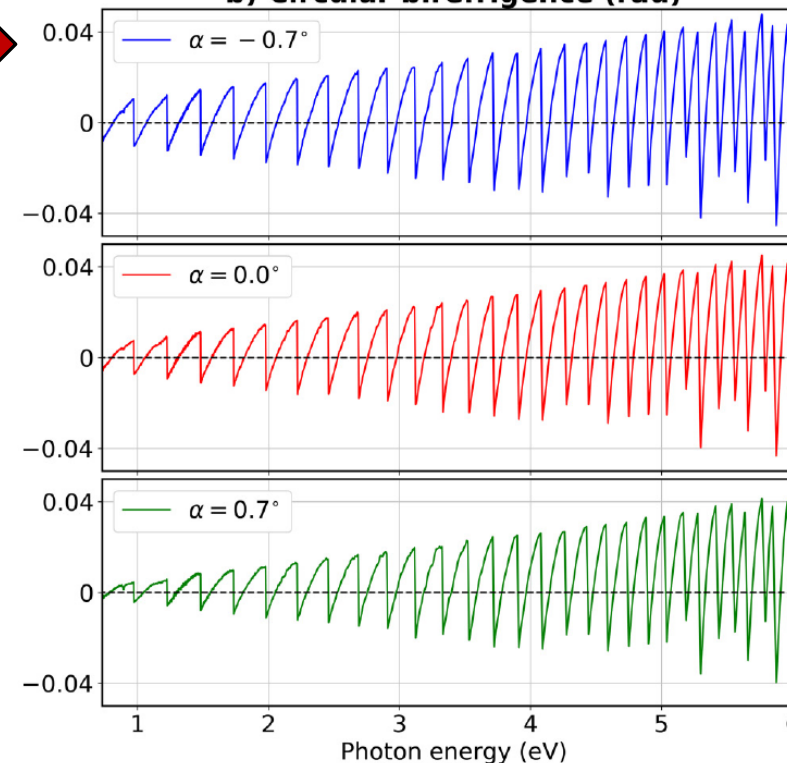

- **Lu-Chipmanův rozklad:**

$$\mathbf{M} = \mathbf{M}_{\Delta} \mathbf{M}_R \mathbf{M}_D$$

- Výpočet kruhového dvojlomu
- Důkaz projevu chirality při šíření fázovou destičkou kolmo! na optickou osu

b) Circular birefringence (rad)

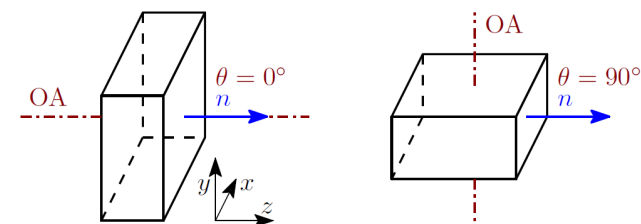
Koleják, **Vala**, Postava, Provazníková, Pištora. *Mueller matrix ellipsometry of waveplates for control of their properties and alignment* J. Vac. Sci. Technol. B, 38(1), 2020

MODEL MUELLEROVY MATICE

$$\mathbf{M}_{R,EL}(\varphi, \Delta, \kappa) = \mathbf{M}_{R,LIN}(\varphi, \Delta) + \mathbf{N}_{OA}(\varphi, \kappa)$$

$$\mathbf{M}_{R,LIN}(\varphi, \Delta) = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \cos^2 2\varphi + \cos \Delta \sin^2 2\varphi & (1 - \cos \Delta) \sin 2\varphi \cos 2\varphi & -\sin 2\varphi \sin \Delta \\ 0 & (1 - \cos \Delta) \sin 2\varphi \cos 2\varphi & \sin^2 2\varphi + \cos \Delta \cos^2 2\varphi & \cos 2\varphi \sin \Delta \\ 0 & \sin 2\varphi \sin \Delta & \cos 2\varphi \sin \Delta & \cos \Delta \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{N}_{OA}(\varphi, \kappa) = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -2\kappa \sin \Delta & 4\kappa \cos 2\varphi \sin^2 \frac{\Delta}{2} \\ 0 & 2\kappa \sin \Delta & 0 & 4\kappa \sin 2\varphi \sin^2 \frac{\Delta}{2} \\ 0 & 4\kappa \cos 2\varphi \sin^2 \frac{\Delta}{2} & 4\kappa \sin 2\varphi \sin^2 \frac{\Delta}{2} & 0 \end{bmatrix}$$

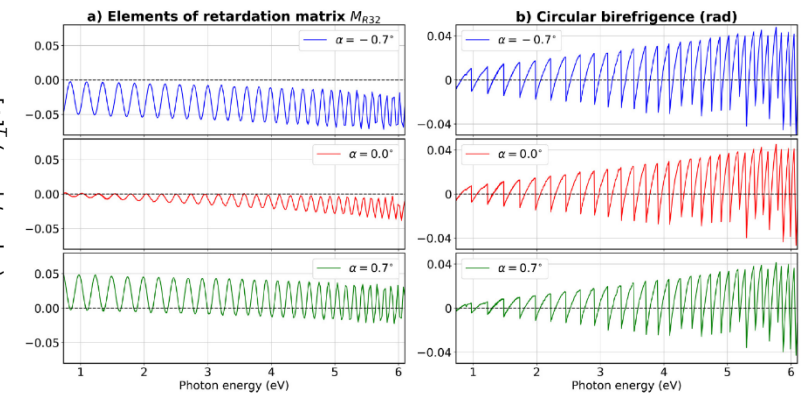
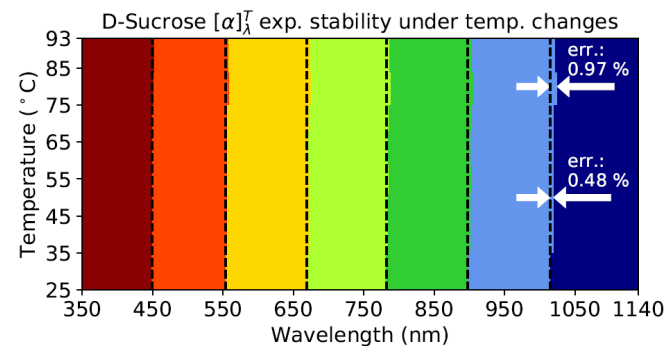
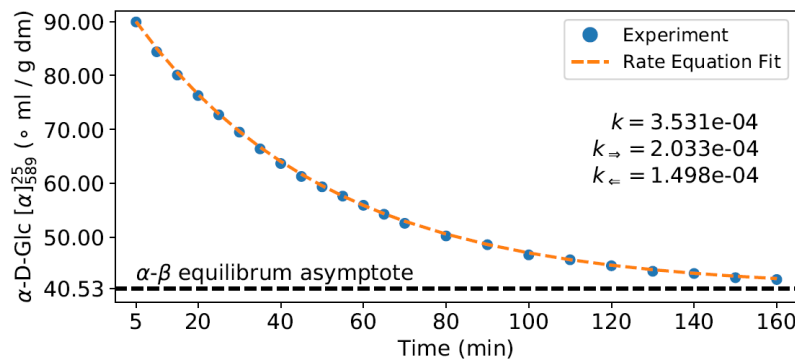
MM lineárního retardéru:
 φ ... úhel natočení destičky
 Δ ... retardační úhel destičky

Matice efektu optické aktivity:
 φ ... úhel natočení destičky
 Δ ... retardační úhel destičky
 κ ... elipticita systému

ZÁVĚR A PERSPEKTIVA

Hlavní dosažené výsledky

- Rigorózní přístup k popisu optické aktivity v biisotropních a bianisotropních prostředích
- **Měření a popis** stacionárních i kinetických jevů v **chirálních kapalinách** (biisotropních prostředích)
- Popis a **model** bianisotropních **fázových destiček** v konfiguraci **OA kolmo** na směr šíření

Plán do budoucnosti

- Měření **hysterezních smyček** mutarotačních reakcí v závislosti na teplotě
- **Rigorózní model** Muellerovy matice zahrnující optickou aktivitu
- Rozšíření spektrálního měření do **THz oblasti**

Publikační činnost

- **Vala** et al. *Proc. SPIE 10976*, 21. CPS, 2018
- Gryga, **Vala**, et al. *Opt. Mat. Express*, vol. 9, 2019
- Kolečák, **Vala**, et al. *J. Vac. Sci. Technol. B*, vol. 38(1), 2020